

STANOWISKO

Komisji d/s wykonywania zawodu i etyki OIRP w Krakowie dotyczące podległości służbowej radców prawnych wykonujących zawód na podstawie umowy o pracę

1. Przedmiot sprawy

Przedmiotem sprawy jest wniosek o przedstawienie stanowiska w sprawie podległości służbowej radców prawnych i innych pracowników zatrudnionych w Dziale Prawnym, którym kierował będzie radca prawny-koordynator. W skład tego Działu wchodzić będzie Zespół Radców Prawnych oraz Sekcja Organizacyjno Prawna.

2. Zagadnienie podlegające rozstrzygnięciu

Jak wynika z treści pisma inicjującego przedstawienie poniższego stanowiska, wniosek obejmuje kwestie związane z planowaną zmianą struktury organizacyjnej jednostki zatrudniającej kilku radców prawnych. Zmiana ta ma polegać na powołaniu Działu Prawnego składającego się z Zespołu Radców Prawnych oraz Sekcji Organizacyjno- Prawnej. Kierownikiem Działu zostanie jeden z radców prawnych, któremu także powierzone zostaną obowiązki koordynatora. Problemy dotyczą zagadnienia uregulowania zasad podległości służbowej radców prawnych oraz możliwości pełnienia przez Kierownika Działu funkcji kierowniczych wobec pracowników nie wykonujących zawodu radcy prawnego.

3. Źródła prawa i materiały wykorzystane do zajęcia stanowiska

Dla przedstawienia stanowiska w sprawie, oparto się na następujących przepisach prawa:

1. Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. D.U. z 25.02.2016 r. poz.233)
- w szczególności art. 6 ust.1 i art. 9.
2. Kodeks Etyki Radcy Prawnego - Załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. - art. 40 i art. 41.
3. Regulamin wykonywania zawodu radcy prawnego - Załącznik do Uchwały Nr 94/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z 13.06.2015 r. - § 12 .

4. Analiza zagadnienia

Wykonywanie zawodu radcy prawnego w ramach stosunku pracy wiąże się z tym, że radca jest poddany podwójnej regulacji normatywnej tj. przepisom gwarancyjnym zawartym w ustawie o radcach prawnych i w aktach normatywnych odnoszących się do wykonywania zawodu oraz przepisom prawa pracy, a przede wszystkim Kodeksowi pracy.

Koniecznym i niezbędnym elementem wykonywania zawodu radcy prawnego jest zawsze świadczenie pomocy prawnej. Przykładowy katalog czynności składający się na zakres pojęcia pomocy prawnej na gruncie ustawy o radcach prawnej został wskazany w art. 6 ust.1 i obejmuje on w szczególności udzielanie porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy.

Nie można jednak wykluczyć możliwości dokonywania w toku wykonywania zawodu radcy prawnego szeregu czynności faktycznych ściśle powiązanych ze świadczeniem pomocy prawnej. Rozwijający się

rynek usług prawnych stawia bowiem także przed radcami prawnymi nowe wyzwania wymagające niejednokrotnie wychodzenia poza ramy tradycyjnie pojmowanej pomocy prawnej.

Podstawowe znaczenia dla rozstrzygnięcia zagadnienia będącego przedmiotem stanowiska, mają przepisy art. 9 ust.1 i ust.2 i ust. 4 ustawy o radcach prawnych .

Przepisy te stanowią, iż radca prawny wykonujący zawód w ramach stosunku pracy zajmuje samodzielne stanowisko podległe bezpośrednio kierownikowi jednostki organizacyjnej (art.9 ust.1) a w przypadku gdy jednostka organizacyjna zatrudnia dwóch lub więcej radców prawnych, jednemu z nich powierza się koordynację pomocy prawnej w tej jednostce(art.9 ust.2) .

Regulacje te są odzwierciedleniem podstawowych zasad jakie cechują świadczenie pracy przez radcę prawnego tj. niezależności i samodzielności. Zasady te przejawiają się m.in. w zapewnieniu radcy prawnemu gwarancji stałego i bezpośredniego kontaktu z kierownikiem jednostki organizacyjnej w tym przepływu informacji (zapytań, opinii, porad) a także w ochronie przed ingerencją i naciskami przez średni szczebel kadry kierowniczej jednostki organizacyjnej. Istotnym uzupełnieniem ww regulacji jest przepis art. 9 ust. 4 ustawy o radcach prawnych, który , że zakazuje zlecanie radcy wykonywania czynności wykraczających poza zakres pomocy prawnej.

Powyższe zasady znajdują swoje potwierdzenie i rozwinięcie w przepisach Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego. Zgodnie z art. 40 i art.41 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego Radca prawny wykonujący zawód w jednostce organizacyjnej, w której regulacje wewnętrzne (procedury, regulaminy) są sprzeczne z Kodeksem, jest obowiązany do postępowania zgodnie z Kodeksem . Radca prawny koordynujący pracę zespołu radców prawnych lub zatrudniający innego radcę prawnego nie może naruszać niezależności wykonywania zawodu poprzez merytoryczne ingerowanie w treść zajmowanego stanowiska co do prawa oraz samodzielności w prowadzeniu sprawy przed sądem lub innym organem orzekającym.

Podobnie stanowią przepisy § 12 ust.1 i ust.2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, dodatkowo precyzując zakres czynności radcy prawnego pełniącego funkcję koordynatora, który powinien m.in uzgodnić z radcami współpracującymi system rozdziału spraw i zapewnić jego stosowanie, dbać o prawidłowy rozkład czasu pracy zgodny z potrzebami pracodawcy i postanowieniami ustawy o radcach prawnych a także dbać o ustalanie planu urlopów uwzględniającego zarówno potrzeby radców prawnych jak i zatrudniającej ich jednostki organizacyjnej.

Jak już wyżej wskazano zakres świadczenia pomocy prawnej na gruncie ustawy o radcach prawnej obejmuje w szczególności udzielanie porad i konsultacji prawnych, sporządzanie opinii prawnych, opracowywanie projektów aktów prawnych oraz występowanie przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy. Należy zauważyć , że przepis ten zawiera jedynie przykładowy katalog usług pomocy prawnej.

Tak szeroko ujęty zakres definicji pomocy prawnej pozwala na przyjęcie tezy iż w jej zakres mogą wchodzić także nowe rodzaje aktywności prawników świadczących usługi prawnicze, pojawiające się w związku z rozwojem rynku takich usług. W szczególności wskazać można tu na takie elementy, które obok klasycznych elementów pomocy prawnej, obejmują także czynności, które trudno wprost uznać za świadczenie pomocy prawnej. Do tej kategorii usług można zaliczyć m.in. zarządzanie ryzykiem prawnym, zarządzanie wiedzą prawną, koordynacja i zarządzanie zespołami obsługi prawnej doradztwo różnego typu niebędące doradztwem prawnym, powiernictwo, due dilligence, audyt prawny lub prawno-ekonomiczny, usługi negocjacyjne, mediacyjne.

Z jednej strony podejmowanie nowych czynności w ramach praktyki wolnych zawodów prawniczych należy ocenić jako zjawisko pozytywne, bo pozwala zaspokoić nowe potrzeby pojawiające się na rynku usług prawniczych. Z drugiej strony za pożądane należy uznać zachowanie w tym zakresie ostrożności, przede wszystkim z uwagi na potencjalne ryzyko naruszenia podstawowych wartości zawodu radcy prawnego takich jak niezależność i samodzielność.

5. Podsumowanie

Reasumując, należy stwierdzić, że:

1/ Wszyscy radcowie prawni zatrudnieni w Dziale Prawnym w tym także radca prawny Kierownik tego działu powinni podlegać wyłącznie kierownikowi jednostki organizacyjnej . Tym samym ewentualne wprowadzenie podległości służbowej radców prawnych wobec Kierownika Działu Prawnego (radcy - koordynatora) będzie naruszało przepis art.9 ust. 1 ustawy o radcach prawnych).

2/ Brak jest przeszkód do przyjęcia , że radca prawny- Kierownik Działu nie może być przełożonym pracowników zatrudnionych w Sekcji Organizacyjno-Prawnej. Należy bowiem przyjąć, że czynności faktyczne z tym związane będą pozostawać w ścisłym związku ze świadczeniem pomocy prawnej zwłaszcza, że ww pracownicy zatrudnieni będą w ramach Działu Prawnego. Należy je więc traktować jako pozostające w związku z wykonywaniem zawodu radcy prawnego.

Wskazane jest jednak zachowanie w tym zakresie ostrożności przede wszystkim z uwagi na dyspozycję przepisu art. 9 ust. 4 ustawy o radcach prawnych , zgodnie z którym radcy prawnemu nie można polecać wykonania czynności wykraczających poza zakres pomocy prawnej.

Ponadto należy mieć na uwadze także inne przepisy dotyczące gwarancji związanych z wykonywaniem zawodu radcy prawnego, które określają m.in., że pracodawca wobec zatrudnionego radcy prawnego:

- nie może wydać wiążącego polecenia co do treści opinii prawnej (art. 13 ustawy o radcach prawnych),
- nie może naruszać zasady samodzielności prowadzenia sprawy przez radcę prawnego (art. 14 ustawy o radcach prawnych)
- nie może polecać wykonania czynności zawodowej, od której powinien się on wyłączyć (art. 15 ustawy o radcach prawnych) .

Wskazane wyżej zasady wykonywania zawodu określają obszar, w który nie może wkraczać kierownictwo sprawowane przez pracodawcę.

Zastrzeżenie:

Powyższa opinia nie jest wiążąca dla organów samorządu radców prawnych.

Kraków dnia 17.07.2016 r.

radca prawny Krzysztof Buczek

Przewodniczący Komisji ds wykonywania zawodu i etyki